

TÖRTÉNELEM

10. évfolyam – Társadalomtudományi tagozat

Szántó László, Schultz Eszter

Tájékoztató

A történelem évfolyamvizsga egy szóbeli részből áll, mely igazodik az érettségi követelményekhez. A szóbeli vizsgán használható olyan középiskolai történelmi atlasz, amely nem tartalmaz különálló kronológiai részt. A szóbeli tételek mindegyikéhez több forrást is megadunk. Természetesen a vizsgázónak ezeket fel kell használnia a feleletében. A felelet időtartama: 10perc. Az alábbi tételeket átfogóan, a kulcsfogalmakat ismertetve kell bemutatni a rendelkezésre álló idő alatt. Segítség: a tételeken belül aláhúzott témák alkossák a felelet központi részét.

A vizsga értékelése

A vizsga egészen összesen 50 pont érhető el. Az érdemjegyek megállapítása 35%(17 pont) felett elégséges, 55% (27 pont) felett közepes, 70% (35 pont) felett jó és 85% (42 pont) felett jeles a vizsga eredménye. A vizsgán egyszer van lehetőség póttétel húzására, ebben az esetben maximálisan 25 pont érhető el. Az év végi történelem eredményben a vizsgajegy 1/3 értékkel bír. Minden további körülményről a vizsgaszabályzat nyújt tájékoztatást.

Kötelező irodalom:

Történelem 9. OFI Kísérleti Tankönyvek
Történelem 10. OFI Kísérleti Tankönyvek
Történelem Munkafüzet 9-10. OFI Kísérleti Tankönyvek
Középiskolai történelem atlasz

Témakörök

1. Az ókori Athén és a görög kultúra

- **Az athéni demokrácia kialakulása (Kleiszthenész és Periklész) és működése a Kr.e. 5. században.**
- **A görög hitvilág**
- Olimpia
- Antik görög kiemelkedő kulturális emlékek
- Írás és tudomány
- Kitérhet: A görög filozófia kimagasló képviselői (Platón, Arisztotelész). Színház.

Forráselemzés: Thuküdidesz: Periklész beszéde

Forráselemzés: Arisztophanesz. (Miért volt fontos a színház a demokráciában?)

2. Az ókori Róma

- A római köztársaság válsága és Julius Caesar egyeduralmi kísérlete.
- A válság okai
- **Caesar élete és politikai pályája, egyeduralmi kísérlete**
- Kitérhet: Octavianus hatalomra jutása és a principátus Augustus idején
- **A római hitvilág.** és kultúra
- Vallás, írás, művészet tudomány

Forráselemzés: Plutarkhosz: Párhuzamos életrajzok: Julius Caesar

3. Világvallások

- A zsidó a keresztény és az iszlám vallás jellemzőinek bemutatása és összehasonlítása
- **A zsidó vallás** kialakulása és **fő jellemzői**
- **A kereszténység** kialakulása és **főbb tanításai.**
- A kereszténység államvallássá válása
- **A nyugati és a keleti kereszténység főbb jellemzői**
- **Az iszlám vallás** kialakulása és **főbb tanításai**

Forráselemzés: Ószövetség, Újszövetség, Korán (részletek)

4. középkori gazdaság, társadalom és kultúra

- Az uradalom és a **mezőgazdasági technika**
- **A hűbériség és a jobbágyosság** jellemzői. frank példán keresztül
- **A középkori város és a céhes ipar, polgárság**
- Kitérhet. A rendi állam kialakulása és működése Angliában és Franciaországban
- A középkor kultúrája: **A román és gótikus építészeti; a reneszánsz kultúra**
- Művelődés és írásbeliség a középkorban.

Forráselemzés: Hűbéri eskü szövege, oklevélminta

Forrás: Gilbert de Nogent önéletrajzából részlet

5. A magyar nép története az államalapításig és a középkori magyar állam megteremtése

- **A magyar nép eredete, vándorlása és a honfoglalás**
- **A honfoglaló magyarság életmódja**
- **Az államalapítás: Géza fejedelemsége és I. (Szent) István államszervező tevékenysége.**

Forráselemzés: István törvényei, Ibn Ruszta, Al Gardizi, Bölcs Leó

6. Az Aranybulla és a tatárjárás

- Az Aranybulla (kiadásának körülményei, XIII. századi magyar társadalom, hatása)
- **A tatárjárás eseményei**
- **IV. Béla politikájának jellemzői a tatárjárás előtt és után**
- **Tatárjárás következményei**

Forrás: Aranybulla, Rogerius: Siralmas ének

7. A középkori magyar állam megerősödése az Anjouk és Hunyadi Mátyás uralkodása idején

- **Károly Róbert és Hunyadi Mátyás gazdaságpolitikájának bemutatása, összehasonlítása**
- Az uralkodók hatalmának gazdasági alapja
- **Külpolitikájuk** bemutatása, összehasonlítása
- Kitérhet: Társadalmi változások az Anjouk idején

Forrás: A királyi kincstár bevételeinek összehasonlítása (ábra)

8. A földrajzi felfedezések és következményei

- **A földrajzi felfedezések okai**
- **A jelentősebb felfedező utak**
- A 16-17. századi gyarmatosítás
- **A világgazdaság kialakulása**
- **A kapitalista gazdaság jellemzői**

Forrás: I. Erzsébet 1597-es rendelete

9. Reformáció és katolikus megújulás

- **A lutheri és kálvini reformáció**
- **A katolikus megújulás.**
- **A barokk stílus jellemzői**
- **A hazai reformáció és a katolikus megújulás**
- **A hazai barokk kulturális hatásai**
- Iskolák a koraújkor Magyarországon

Forrás: Részletek: Luther 95 pontból, Kálvin: A keresztény vallás tanítása, Tordai országgyűlés határozata

10. Alkotmányosság és felvilágosodás

- **Az alkotmányos monarchia kialakulása és jellemzői Angliában.**
- Az Egyesült Államok létrejötte és alkotmánya
- **A felvilágosodás hatása az alkotmányos berendezkedésre**

Forrás: Jognyilatkozat, Locke: Értékezés az emberi értelemről, Függetlenségi Nyilatkozat

11. Az ország három részre szakadása és az országrészek berendezkedése

- **A mohácsi vész előzményei, okai, következményei**
- **Az ország három részre szakadása**
- **A várháborúk (1541-1568)**
- **A három országrész berendezkedése.**
- **Erdély sajátos etnikai és vallási helyzete**

Forrás: Burgio követ jelentése a pápához

12. A török kiűzése és a és a Rákóczi-szabadságharc

- A török kiűzése Magyarországról
- **A Rákóczi-szabadságharc okai főbb eseményei és eredményei**
- Nemzetközi konfliktusok hatása a szabadságharcra

Forrás: Brezáni kiáltvány. Sztápmári béke

13. Magyarország a 18. századi Habsburg Birodalomban

- **Demográfiai és etnikai változások a 18. században.**
- **Mária Terézia és II. József reformjai és uralkodásuk**

Forrás: Kaunitz előterjesztése. II. József türelmi rendelete

14. A francia forradalom és hatásai, eszméi

- **Az Emberi és polgári jogok nyilatkozatának alapkérdései.**
- **A felvilágosodás hatásai a francia forradalomban**
- **A korszak főbb eszmeáramlatainak (liberalizmus, nacionalizmus, konzervativizmus, szocializmus) jellemzői.**

Forrás: Emberi és polgári jogok nyilatkozata

15.. Az ipari forradalom első hulláma és hatásai

- **Az ipari forradalmak legjelentősebb területei (könnyűipar, nehézipar, közlekedés)**
- **Néhány találmánya és a gyáripar kezdetei**
- Az ipari forradalmak társadalmi hatásai (demográfia, életmód, nők helyzete)

Forrás: Képek találmányokról, diagramok a demográfiai változásokról

Az alábbi táblázat a szóbeli vizsga értékelésének szempontjait mutatja be:

Pontozólap		Pontszám
A feladat megértése, témátartás, a lényeg kiemelése (Feladatmegértés)	A feladat megértése, témátartás, a lényeg kiemelése 12 pont A vizsgázó a feleletében a feladatban kijelölt témát megérti-e? A vizsgázó a feleletében a feladatban kijelölt témát fejti-e ki? Túlnyomórészt a témára vonatkozó tényeket, adatokat, összefüggéseket alkalmaz? Jól emeli-e ki a lényegét?	4
Tájékozódás térben és időben (Tér és idő)	Jól azonosította-e a kort, korszakot? A feleletében bizonyította-e, hogy a témához kapcsolódó kronológiai és topográfiai ismeretekkel rendelkezik? A felelete során említett eseményeket időben és térben jól helyezte-e el?	6
A szaknyelv alkalmazása Világosság, nyelvhelyesség, a felelet felépítettsége (Kommunikáció)	A szaknyelv alkalmazása A téma kifejtésekor használta-e a témához kapcsolódó alapvető fogalmakat? (Általános fogalmak.)	2
	A forrásokban előforduló és a feladatban használt történelmi fogalmakat jól értette-e? § A történelmi fogalmakat korhű kontextusban használta-e? (Konkrét fogalmak.)	2
	A vizsgázó szabatosan fogalmazza-e meg gondolatait? (Szabatos fogalmazás.)	2
	Mondatai, mondanivalója koherens-e? (Árnyaltság, több szempontúság)	2
	Gondolatmenete világos, követhető? A vizsgázó a feleletét logikusan építi fel? (Szerkesztés)	2
Források használata és értékelése (Forrás)	Felhasználta-e a forrásokat a feleletében? Beépítette-e a forrásokat a feleletébe? (Rögzítés) (1) A rendelkezésre bocsátott forrásokat értelmezte-e? Vont-e le következtetéseket a forrásokból? (Megállapítás) (2)	12
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, történelmi események és jelenségek problémaközpontú bemutatása (Események)	A történelmi események és jelenségek bemutatásakor milyen mélységben tárta azok okait, következményeit? Igazolta-e feleletében, hogy a történelmi eseményeknek általában több oka és következménye van? Tartalmilag gazdagon rendszerezte és alkalmazta-e a témához kapcsolódó ismereteit? (Rögzítés) (1) (Megállapítás) (2)	18
Összesen		50

